

תורה אור • פרשת תולדות • מאמר 4

ויחפרו עבדי יצחק בנחל כו'

”ויחפרו עבדי יצחק בנחל... באר חפרוה שרים”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/toldos/4](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/toldos/4)

1 ויחפרו עבדי יצחק בנחל כו'. באר חפרוה שרים וגוי'. דהנה איתא בגמ' [בגמרא] ע"פ והנהר הרביעי הוא

פרת הוא דמעיקרא שממנו נפרדו לארבעה ראשים דהיינו ג' יצאו ממנו והרביעי

"ויחפרו עבדי יצחק בנחל כו'". "באר חפרוה שרים וגוי'". והנה, נאמר בגמרא על [הפסוק] "והנהר הרביעי הוא פרת": "הוא דמעיקרא", שממנו נפרדו לארבעה ראשים; כלומר, שלושה יצאו ממנו, והרביעי

הוא בעצמו ואמרו כל הנהרות למטה מפרת וכל מעיינות שבעולם נובעים מסולמא דפרת פי' מתחת לקרקע נוקב והולך עד שבחפירה מועטת ימצא באר מים חיים.

הוא [פרת] עצמו. ואמרו: "כל הנהרות למטה מפרת וכל מעיינות שבעולם נובעים מסולמא דפרת". כלומר, מתחת לפני הקרקע הוא חותר וממשיך בדרכו, עד שבחפירה מועטה מוצאים באר מים חיים.

2 ולכאורה תמוה מפני מה יקרא באר מים חיים כיון שעיקר נביעתו הוא מנהר פרת. והענין דהנה כתיב

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו'

במבט ראשון הדבר תמוה: מדוע היא נקראת באר מים חיים, אם עיקר נביעתה הוא מנהר פרת? ההסבר הוא כך. הרי נאמר: "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו'".

ג"ן סדרי דאורייתא פי' כידוע שבתחלה צריך לקבל עומ"ש [עול מלכות שמים] בשלימות דהיינו להאמין באמונה שלימה באחדות ה'

"גן" (ג"ן, 53): חמישים ושלוש הפרשיות של התורה. כלומר, כידוע, תחילה צריך לקבל בשלמות את עול מלכות שמים, היינו להאמין באמונה שלמה באחדות ה',

שהוא המהווה כל העולמות וכולא קמיה כלא חשיב וכולא חד כו' וכאשר יתבונן האדם בק"ש [בקריאת שמע] וישים ללבו היטיב ענין האחדות ויקבל עליו באמת עול מלי

שהוא מהווה את כל העולמות, ו"כולא קמיה כלא חשיב וכולא חד" וכו'. וכאשר אדם מתבונן בקריאת שמע ומשים היטב אל לבו את ענין האחדות, ומקבל עליו באמת את עול מלכותו —

כי יעקב חבל נחלתו חפצם לדבקה בו בכל לבבם ומאמינים באחד וחפצים בו אבל אין מקום שישרה בו בחי' אחד לאחר שקבל עליו.

כי "יעקב חבל נחלתו": רצונם הוא לדבוק בו בכל לבם, והם מאמינים באחד ורוצים בו — ובכל זאת אין מקום שבו יכולה בחינת "אחד" לשרות, לאחר שקיבל [אותה] על עצמו.

3 ואין לו מקום אלא בתורה שהיינו שמיד אחר קבלת מ"ש ילמוד בעיון מחשבתו ושכלו ודבורו בתורה שבע"פ [שבעל פה] וקודם למודו יתבונן באחדות ה' כו'

ואין לכך מקום אלא בתורה. כלומר, מיד לאחר קבלת מלכות שמים עליו ללמוד תורה שבעל פה בעיון, במחשבתו, בשכלו וכדיבורו; ולפני לימודו יתבונן באחדות ה' וכו'.

ועי"ז יגרום לו העסק בתורה בכל עומק מחשבתו ולכבו וכו' וזהו נק' ונהר יוצא מעדן פי' מעדן מעם הקב"ה שנק' עדן ונהר הוא לשון המשכה

ועל ידי כך יעסוק בתורה בכל עומק מחשבתו ולבו וכו'. לכך קוראים "ונהר יוצא מעדן". כלומר, "מעדן" — מהקב"ה, הנקרא "עדן"; ו"נהר" הוא לשון המשכה.

פי' כאשר יומשך אלהות מלמעלי [מלמעלה] למטה בקבלי מ"ש המשכה זאת משקה את הגן היא התורה שהיא ד' אמות של הלכה במקום קדשי קדשים אורייתא היכלא דמלכא שבה שורה אחדות ה' כו'
כלומר, כאשר אלקות נמשכת מלמעלה למטה באמצעות קבלת מלכות שמים, המשכה זו משקה את הגן, שהיא התורה — "ד' אמות של הלכה" — במקום קדשי קדשים; "אורייתא היכלא דמלכא", ובה שורה אחדות ה' וכו'.

כאשר יתקיים בו בחי' נהר יוצא מעדן בתפלתו ושעור למודו מיד אחר התפלה אבל אח"כ צריך לעסוק בכל מחשבתו כו'

כאשר מתקיימת בו בחינת "נהר יוצא מעדן" בתפלתו ובשיעור הלימוד הקבוע שלו מיד לאחר התפילה — אך לאחר מכן עליו לעסוק בכל מחשבתו וכו',

בעניני עולם השפל ושוכח כל התבוננותו בקבלת מ"ש מפני גשמיות גופו על מעוט דעת שלו ויתרחק מאד מבחינה שהיה לו דעת בתפלתו ועבודתו בתורה כו'

בעניני העולם השפל, והוא שוכח את כל התבוננותו בקבלת מלכות שמים, בגלל גשמיות גופו ומיעוט דעתו, ומתרחק מאוד מן המדרגה שבה הייתה לו דעת בתפלתו ועבודתו בתורה וכו' —

לכך נתן לנו מצות לעשותם כל היום כי ענין המצות מעשיות הם הגבה למעלה מעלה בפנימיותם ושרשם

לכן נתן לנו ה' מצוות לעשותן במשך כל היום. עניינן של המצוות המעשיות הוא שהן נעלות עד מאוד בפנימיותן ובשורשן,

אך שנתלכשו בכמה לבושים בהשתלשלות העולמות כו' ומ"מ רומזים על מדרגה הגבוהה שבשרשי
[שבשרשם] כמו מצות ציצ"י [ציצית] שענינה למעלה בעולמות עליונים ונתלכשה מצותה בשמונה חוטין של
צמר וה' קשרים כו'

אלא שהן התלכשו בלבושים רבים בהשתלשלות העולמות וכו'. ואף על פי כן הן רומזות למדרגה הנעלית
שבשורשן. לדוגמה, מצוות ציצית, שענינה למעלה בעולמות העליונים, ומצוותה התלכשה בשמונה חוטי צמר
ובחמישה קשרים וכו'.

ולכן המצות לא תצטרך להם עבודת האדם לתקנם ולכוון אל אמתתם כי מצות א"צ [אין צריך / אינו צריך]
כוונה לפי שהן בעצמם מתוקנים ונשתלשלו ממעלה למטה כו' והעושה המצוה המשכת אלהות שגורם
אינה מצד עבודתו רק מחמת המצות עצמן כו'.

ולכן אין המצוות זקוקות לעבודת האדם כדי לתקן ולכוון אל אמתתן, שהרי "מצות א"צ כוונה", משום שהן
מתקנות מצד עצמן והשתלשלו מלמעלה למטה וכו'. ו[אצל] מי שמקיים את המצווה, המשכת האלקות שהוא גורם
אינה מכוח עבודתו, אלא מחמת המצוות עצמן וכו'.

משא"כ בתורה ותפלה שהיא עבודת הלב תלויה דוקא בכוונת האדם כו' ועיקר הכוונה הצריכה בעשי'
[בעשייה] המצות הוא שיתבונן בתחילה איך שהוא מאד רחוק מה'

לא כך בתורה ובתפילה, שהן עבודת הלב: הן תלויות דוקא בכוונתו של האדם וכו'. והכוונה העיקרית הנדרשת
בקיום המצוות היא שיתבונן תחילה עד כמה הוא רחוק מה',

ע"י טרדתו כל היום בהכלי הפצי העוה"ז וגשמיות חומריו ועוונותיו מסך מבדיל לבלתי התקרב אל ה'
אפי' [אפילו] מעט ויתבונן

משום שהוא טרוד כל היום בהכלי ענייני העולם הזה, בגשמיותו ובחטאיו — שהם מסך מבדיל [המונע ממנו]
להתקרב אל ה' אפילו מעט. ועליו להתבונן

בזה היטב הדק וישבור לבו בהתבוננ' [בהתבוננות] זה ויכנע לבבו מפני שמ"מ חפץ הוא להתקרב אל ה'
בתורתו כו' ויכוון במצוה שנזדמנה לידו בעשותו אותה.

בכך היטב ובדקדוק, ולשבור את לבו בהתבוננות זו, וליכו יכנע — משום שלמרות הכול הוא רוצה להתקרב אל ה'
באמצעות תורתו וכו'. ועליו לכוון [כוונה זו] במצוה שנזדמנה לידו, בשעה שהוא מקיים אותה.

שהוא כמו באר מ"ח שנובע מתחת הקרקע מנהר א' שאע"פ [שאף על פי] שהנהר אינו נקי מ"ח אבל המים היוצאים ממנו ונוקב והולך עובי עפר הקרקע נקי מים חיים מפני שמתברר ומתלבן ע"י דחקם לצאת בעפר החומרי

הדבר דומה לבאר של מים חיים הנובעת מתחת לפני הקרקע מנהר: אף שהנהר אינו נקרא "מים חיים", המים היוצאים ממנו ובוקעים דרך עובי שכבת האדמה נקראים "מים חיים", משום שהם מזדככים ומתנקים כשהם נדחקים לצאת דרך האדמה החומרית.

וכן ממש עשיית המצוות כשהי' [כשהיה] לו בתחלה בתפלתו ועבודתו בחי' נהר יוצא מעדן הנ"ל רק שנכסה ונעלם בתוכו ע"י גשמיות תשוקת גופו כל היום.

וכך ממש גם בקיום המצוות: בתחילה, בתפלתו ובעבודתו, הייתה בו בחינת "נהר יוצא מעדן" הנזכרת לעיל, אלא שהיא כוסתה ונעלמה בתוכו, בגלל הגשמיות שבתשוקת גופו במשך כל היום.

4 וכשעושה המצוה שנובעת מנהר הנ"ל פי' מפני שזוכר שכבר קבל ע"ע [על עצמו / על עצמך] מ"ש בכל לבבו ולכך עושה מצותיו ליכנס בעול מלכותו אע"פ [אף על פי] שעכשיו אין לו בחי' נהר הנ"ל סומך לבו על שכבר גמר בלבו לעבוד ה' באמת זהו

וכשהוא מקיים את המצווה הנובעת מן הנהר הנזכר לעיל — כלומר, מפני שהוא זוכר שכבר קיבל על עצמו את מלכות שמים בכל לבו, ולכן הוא מקיים את מצוותיו כדי להיכנס תחת עול מלכותו; אף שכעת אין בו בחינת הנהר הנזכר לעיל, הוא נשען בלבו על כך שכבר גמר בלבו לעבוד את ה' באמת — הרי זה

כמו באר מ"ח מפני שמאד ערב לו זאת המעט בעבודת ה' מפני שהתבונן שמאד מאד רחוק הוא מה'.

כמו באר מים חיים, מפני שהמעט הזה בעבודת ה' ערב לו מאוד, שכן התבונן שהוא רחוק מאוד מאוד מה'.

5 ועושה המצוה הוא ע"ד הנ"ל שמאד מתוק וערב לו לעשות המצוה כו' כמו הבאר כשחופרין בקרקע ומוצאים מים הם מ"ח מפני שעברו עובי העפר כן עשיית המצות עשייתו אותה נובעת מנהר הנ"ל כו'.

וכאשר הוא מקיים את המצווה באופן המתואר לעיל, [כך] מתוק ונעים לו מאוד לקיים את המצווה וכו' — כמו בבאר: כאשר חופרים בקרקע ומוצאים מים, אלה מים חיים, משום שעברו דרך שכבת האדמה; כך גם קיום המצוות: קיום המצווה שלו נובע מן הנהר הנזכר לעיל וכו'.

וזהו שהיה האריז"ל [האר"י זכרוננו לברכה] שמח מאד בעשיית המצות ולכך זכה לרה"ק [לרוח הקודש] ולא

שמח בעבודתו כו' כי המצות בפני עצמם קדושתם כו'

וזהו [הטעם לכך] שהאריז"ל שמח מאוד בעשיית המצוות, ולכן זכה לרוח הקודש (רוח הקודש), ולא שמח בעבודתו [שלו] וכו'; שהרי המצוות מצד עצמן, קדושתן [טמונה בהן עצמן] וכו'.

כנ"ל ועשיותה בא מהתכוננות שפלות התקרבותו אל ה' שזו היא מדת ענוה באמת שנאמר על מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] כי עיקר השפלותי בפני כל אדם שאמרו א"א להיו' [להיות] כ"א עד"ז שרואה בחבירו שהוא יותר קרוב לה' כו'

כפי [שהוסבר] לעיל. עשיית המצוות שלו נבעה מהתכוננות עד כמה מועטה קרבתו לה'. זו מידת הענוה האמיתית שנאמרה על משה רבנו ע"ה; שהרי עיקר השפלות בפני כל אדם — שלדבריהם אי אפשר להגיע אליה אלא בדרך זו — הוא בכך שהוא רואה בחברו אדם קרוב ממנו לה' וכו'.

וזהו נפש שבעה תבוס נופת שאפילו הדבש מר לו אבל נפש רעבה כל מר מתוק

וזהו [פירוש] "נפש שבעה תבוס נופת" — אפילו הדבש מר לה — "נפש רעבה כל מר מתוק".

פ"י באר מ"ח הנ"ל ע"י חפירותו בעפר גופו כשיוצא מעט מים מתוקים ערבים לו מאד מפני שגופו רעבה בעבודת ה' וזהו באר חפרוה שרים:

פירוש: באר המים החיים הנזכרת לעיל — על ידי חפירתו בעפר גופו, כשעולים מעט מים, הם מתוקים וערבים לו מאוד, מפני שגופו רעב בעבודת ה'. וזהו "באר חפרוה שרים".

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> ואת [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com) בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com)

מתוך [/likuteitorah.com/he/torah-ohr/toldos/4/](https://www.likuteitorah.com/he/torah-ohr/toldos/4/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק